

Risk och konsekvensanalys – inför inriktningsbeslut Business Region Gotland

1. Verksamhets- och arbetsmiljömässiga risker och konsekvenser

- Om inte resurser kan tillföras kommer följande arbetsområden behöva prioriteras ner eller helt tas bort utifrån att tjänster sparades bort 2018 i kombination med nya förväntningar i omvärlden; proaktivt inflyttningsarbete, evenemangsstöd till externa och interna aktörer, arbete med kryssningsturismen tillsammans med Copenhagen Malmö Port kan ej tas vidare, företagsetableringsarbetet som nu ligger helt nere kan ej komma igång, samarbetet med näringslivet kring gemensam struktur och innehåll kring platsvarumärket kan ej accelereras utan behöver skäras ner, proaktivt arbete med hållbar helårsturism får till stora delar avhändas till näringslivet.
- Medarbetarna som idag arbetar med destinationsutveckling, varumärke/attraktionskraft, näringslivsutveckling, kryssning, evenemang och generellt företagsrelaterade frågor arbetar konstant under hög press med interna och externa signaler att för lite hinns med i relation till uppsatta mål.
- **Otillräcklig resurs för nära ledarskap, tid för långsiktighet, balans genom tydligt prioriteringsarbete internt och externt samt rimlig återhämtning:** En viktig del är att kunna arbeta proaktivt med relationsbyggande utveckling nationellt, internationellt och i relation till det gotländska näringslivet.

2. Finansiella risker

- **Förlorad tillväxt i näringslivet:** Utan en samlad struktur riskerar Gotland att inte dra nytta av besöksnäringens potential som motor för hela näringslivet. Företagsetableringar och investeringar kan i stället gå till regioner med starkare stödstrukturer.
- **Missade EU- och statliga medel:** Gotland har god matchning mot EU:s prioriteringar men begränsad kapacitet att söka, följa upp och hantera projekt. Utan förstärkning förloras potentiella mångmiljonbelopp i extern finansiering.
- **Säsongsberoende ekonomi:** Turismens toppar och dalar skapar obalans. Misslyckad säsongsutjämning leder till tappade skatteintäkter och ineffektiv användning av infrastruktur samt att besöksnäringen på Gotland i större utsträckning bedrivs av företag som inte är baserade på ön.
- **Ökade kostnader för kommunen:** Region Gotland måste även utan stärkt organisation hantera förfrågningar, bl.a. annat kopplat till infrastruktur och evenemang, men då på ett ineffektivt sätt som ökar kostnaderna för akutinsatser (t.ex. extra sommarservice på 8 Mkr 2022).

3. Risker för turism och hållbar utveckling

- **Brister i mottagarkapacitet:** Redan idag saknas kapacitet att möta efterfrågan på evenemang och kryssningsanlöp. Ett fortsatt underskott riskerar att Gotland väljs bort som värd och plats för större evenemang och arrangemang. Gotland riskerar även att tappa kryssningsrelaterade affärer.
- **Försämrad bärkraft:** Vattenbrist, infrastrukturtryck och säsongsvariationer gör Gotland särskilt känsligt. Utan en samordnad strategi och fokuserat arbete riskeras både miljön och lokalbefolkningens acceptans när pressen ökar på redan mycket ansträngda perioder.
- **Förlorad innovationskraft:** Kopplingen mellan akademi, näringsliv och region är svag. Misslyckas Region Gotland och näringslivet att bygga kluster och

Bilaga 3 Risk och konsekvensanalys inför inriktningsbeslut Business Region Gotland

innovationsmiljöer minskar Gotlands konkurrenskraft och attraktionskraft för nya företag.

4. Varumärkesmässiga risker

- **Svagare platsvarumärke:** Gotland riskerar att fortsatt uppfattas som enbart ett turistmål istället för en attraktiv plats för företagsetablering, inflyttning och innovation.
- **Otydligt ledarskap:** Brist på enad struktur kan skapa än mer frustration bland näringslivsaktörer, som upplever att regionen saknar handlingskraft och långsiktighet. Region Gotlands trovärdighet som ansvarig för regional utveckling i relation till det gotländska näringslivet riskerar att skadas ytterligare.
- **Tappad konkurrenskraft:** Andra regioner satsar redan på "Business Region"-liknande modeller (trippel-/kvadrupel-helix). Gotland riskerar att halka efter i den nationella och internationella konkurrensen om finansiering, besökare, inflyttare, företagsinvesteringar och kompetens.
- **Sämre attraktionskraft för inflyttning:** Utan kopplingen mellan platsvarumärket Gotland, besöksnäringen och inflyttningsservice går ön miste om ny skattebas och kompetensförsörjning.

Beräkningsunderlag för de finansiella kalkylerna bygger på nedanstående antaganden

Varumärkesmässiga konsekvenser (2026–2029)

1. **Förlorad attraktionskraft för investeringar**
 - Om Gotland inte uppfattas som en proaktiv och samlad aktör kan företag välja fastlandet eller andra öar i Östersjön.
 - Antagande: 2–3 större etableringar uteblir → ca 100-200 arbetstillfällen förlorade.
 - **Indirekt kostnad:** 0,5–1 miljard SEK i utebliven omsättning/år i lokalt näringsliv.
2. **Tappad konkurrenskraft som evenemangsdestination**
 - Gotland har unikt läge för stora evenemang (Almedalsveckan är ett exempel), men kapacitetsbrister gör att nya arrangörer kan välja bort ön.
 - Antagande: 2–3 större evenemang förloras/år (sport, kultur, konferens).
 - **Förlorade intäkter:** ca 50–70 Mkr/år i turismekonomiska effekter.
3. **Svagare platsvarumärke för inflyttning och talang**
 - Gotland riskerar att uppfattas mer som "sommarrö" än som plats för boende och företagande.
 - Antagande: 10-100 färre inflyttade per år jämfört med potential.
 - **Indirekt kostnad:** ca 15 Mkr/år i uteblivna skatteintäkter (på 4 år ca 60 Mkr).
4. **Förlorad position som hållbar förebild**
 - Gotland lyfts idag som pilot för hållbarhet och cirkulär ekonomi. Misslyckas man att leverera riskerar varumärket att försvagas även internationellt.
 - **Effekt:** minskat intresse från EU-program, forskningssamarbeten och investerare i grön teknik. Svår att kvantifiera, men kan innebära att Gotland missar hundratals miljoner i framtida projektmedel.

Samlad bedömning

- **Finansiellt:** ca **424 Mkr i direkt kostnad** (beräknat tidigare).
- **Varumärkesmässigt:** risk för uteblivna investeringar, evenemang och inflyttning motsvarande ytterligare **0,5–1,2 miljarder SEK i förlorad ekonomisk potential** på medellång sikt.

Bilaga 3 Risk och konsekvensanalys inför inriktningsbeslut Business Region Gotland

- **Strategiskt:** Gotland riskerar att bli omsprungna och tappa sin unika position som **"Sveriges mest hållbara och attraktiva resmål 2030"** och istället uppfattas som en fragmenterad aktör.

1. Förlorade EU-medel 10-20 Mkr/år

- **Bakgrund:** Rapporten framhåller att Gotland har hög potential för EU-finansiering, men saknar kapacitet att organisera ansökningar och projekt.
- **Antagande:** Med en mer professionell struktur skulle Gotland kunna ta hem i genomsnitt **10-20 Mkr/år** i EU- och statliga projektmedel (motsvarande nivå som liknande regioner med starkare organisationer).
- **Beräkning:** 10-20 Mkr × 4 år = **40-80 Mkr**.

2. Missade turismintäkter – 100 Mkr/år

- **Bakgrund:** Gotlands turism är starkt säsongsb beroende. Utan satsningar på säsongsutjämning, evenemang och hållbar kapacitetsförstärkning riskerar Gotland att växa långsammare än jämförbara regioner.
- **Antagande:** En tillväxtförlust på **1 procentenheter per år** i turismintäkter (mot jämförbara destinationer).
- **Referens:** Gotlands turismomsättning uppskattas till ca 2,5 miljarder SEK/år.
- **Beräkning:** 1 % av 2,5 mdr = 25 Mkr/år × 4 år = **100 Mkr**.

3. Utebliven inflyttning och skattebas – 1,5-15 Mkr/år

- **Bakgrund:** Turism och platsutveckling är direkt kopplade till inflyttning och kompetensförsörjning.
- **Antagande:** Utan en starkare organisation lockar Gotland ca 10-100 färre inflyttare/år än vad som annars är möjligt.
- **Skatteunderlag per person:** ca 150 000 SEK/år i kommunal skatt (genomsnittlig inkomstskatt × medelinkomst).
- **Beräkning:** 10-100 × 150 000 = 1,5-15 Mkr/år × 4 år = **6-60 Mkr**.

4. Extra kommunala kostnader (ad hoc-lösningar) 2-6 Mkr/år

- **Bakgrund:** Region Gotland har redan tvingats lägga akuta istället för långsiktigt planerade resurser på t.ex. sommarservice och evenemangsstöd (2022 års sommarserviceutredning: kostnad ca 8 Mkr)
- **Antagande:** Utan samordnad organisation fortsätter dylika ad hoc/akut-insatser att uppstå såsom t.ex. strand-, toalett-, evenemangsutmaningar, tillstånd offentlig plats och mark mm. Kostnaderna är både personella och finansiella kostnader. I dagsläget saknas en tydlig överblick av dessa "dolda" kostnader.
- **Beräkning:** 1-4 msek × 4 år = **4-16 Mkr**.

Antagen totalsumma på förlorade intäkter och oplanerade kostnader

- EU-medel: **40-80 Mkr**
- Turismintäkter: **40-100 Mkr**
- Inflyttning/skattebas: **6-60 Mkr**
- Oplanerade kostnader: **4-16 Mkr = 90-264 Mkr (2026–2029)**